JD

JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET

Høringsnotat

Politiavdelingen
Dato: 20.11.2026
Saksnr: 26/4408
Høringsfrist: 8. januar 2027

Forslag til endringer i forskrift om tilskudd til forebygging av kriminalitet

1 Innledning

Justis- og beredskapsdepartementet foreslår i dette høringsnotatet endringer i forskrift om tilskudd til forebygging av kriminalitet.

Forslaget tydeliggjør at frivillige organisasjoner som driver avhopperrettede tiltak kan søke om tilskudd til forebygging av kriminalitet og innebærer endringer i forskriftens formål, krav om rapportering og omtale av hvordan søknadene på tilskudd blir vurdert. Departementet foreslår også enkelte andre justeringer for å forenkle og forbedre forskriften.

Høringsfristen settes til 8. januar 2027.

2 Bakgrunn

Våren 2026 vedtok Stortinget to anmodningsvedtak som omhandler avhopperprogram:

«Stortinget ber regjeringen styrke eksisterende og opprette flere avhopperprogrammer for unge lovbrytere», jf. Dok. 8:12 S (2025–2026) og Innst. 175 S (2025–2026).

«Stortinget ber regjeringen sikre et nasjonalt avhopperprogram og at eksisterende tilbud ikke legges ned før en ny og forutsigbar søknadsordning er på plass», jf. Dok. 8:95 S (2025–2026) og Innst. 253 S (2025–2026).

Som en oppfølging av disse anmodningsvedtakene ble det i Prop. 1 S (2026–2027) *Justis- og beredskapsdepartementet* varslet at regjeringen vil utvide formålet til ordningen om tilskudd til forebygging av kriminalitet, slik at også frivillige organisasjoner som jobber med avhopperprogram kan kvalifisere til tilskudd.

3 Gjeldende rett

Forskrift om tilskudd til forebygging av kriminalitet ble fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet 10. desember 2020. Formålet med tilskuddsordningen er å forebygge kriminalitet, særlig blant barn og unge, gjennom å bidra til at hjelpeapparatet får økt kunnskap om hvordan kriminalitet forebygges, hjelpeapparatet fanger opp ungdom som er i risikosonen, utsatt ungdom opplever mestring og at ungdomsmiljøer blir tryggere.

Tilskudd kan gis som driftstilskudd eller prosjekttilskudd eller begge deler, jf. forskriften § 3. Det følger av forskriften § 8 at tilskudd tildeles for ett år om gangen.

Forskriftens § 8 gir anvisning på at det ved vurdering av søknader blant annet skal legges vekt på at tiltaket «når ut til mange i målgruppen».

3.1 Behovet for tydeliggjøring

Dagens forskrift er ikke til hinder for at frivillige organisasjoner som driver med avhopperrettende tiltak kan søke om tilskudd. Ved flere anledninger er det også innvilget tilskudd til tiltak som i større eller mindre grad fokuserer på avhopperproblematikk. Samtidig innebærer flere av bestemmelsene i forskriften at slike tiltak ofte vil bli nedprioritert i konkurranse om midlene. For det første er målgruppen for tiltakene i varierende grad barn og unge, altså under 25 år. For det andre retter avhopperprogrammer seg ofte mot et begrenset antall brukere som krever omfattende og langvarig oppfølging, i motsetning til hva som blant annet følger av prioriteringskriteriene i forskriftens § 8.

Risikoen for at avhopperrettede tiltak blir nedprioritert forsterkes også av at tilskuddsordningen over tid har hatt en betydelig oversøking. Bevilgningen på tilskuddsordningen var i 2025 8,6 millioner kroner. Sekretariatet for konfliktrådene, som forvalter ordningen, mottok i 2025 128 søknader fra 118 søkere. Det ble omsøkt for om lag 60 millioner kroner. 56 organisasjoner mottok tilskudd.

4 Departementets vurdering og forslag

4.1 Tydeliggjøring av formålet om avhoppervirksomhet

Stortingets to anmodningsvedtak om avhopperprogram gir ingen entydig definisjon av hva som menes med avhopperprogram. Departementet påpeker derfor at begrepet kan romme et relativt bredt spekter av tiltak: Alt fra tverrfaglige program for tunge gjengkriminelle til individuell oppfølging av utsatt ungdom. En fellesnevner er at tiltakene retter seg mot brukere som allerede har historikk med å begå kriminalitet, og at tiltakene medfører individuelt tilpassede og gjerne tverrfaglige hjelpetiltak for å bryte med et kriminelt miljø.

Selv om dagens forskrift allerede åpner for at frivillige organisasjoner som driver avhopperrettede tiltak kan søke om tilskudd, mener departementet at det er behov for å tydeliggjøre dette gjennom å utvide forskriftens formålsparagraf. Departementet foreslår derfor å ta inn et punkt om at tilskuddsordningen også skal bidra til å forebygge kriminalitet gjennom at «personer som ønsker å bryte med kriminelle miljøer, får hjelp til dette». Departementet mener at en slik endring vil redusere risikoen for at frivillige organisasjoner som driver med avhopperrettede tiltak nedprioriteres i konkurranse om tilskuddsmidlene.

Departementet foreslår også å innføre et prioriteringskriterium i § 8 om at det i vurderingen av søknader skal legges særlig vekt på om tiltakene «hjelper personer med å bryte med kriminelle miljøer». Med en slik endring vil risikoen for at en søknad nedprioriteres som følge av at andre tiltak i større grad når ut til mange i målgruppen, reduseres.

Det kan være en risiko for at den foreslåtte endringen vil medføre en forskyvning i hva slags tiltak som mottar tilskudd, for eksempel at det legges økt vekt på høyrisikogrupper på bekostning av primærforebyggende tiltak rettet mot et større antall i målgruppen. Departementet understreker derfor at tilskuddsordningens tydelige innretning mot barn og unge skal videreføres.

Departementet understreker at forslagene til forskriftsendringer ikke vil være en garanti for at frivillige organisasjoner som driver avhopperrettede tiltak vil motta tilskuddsmidler. Alle søknader skal vurderes i henhold til kravene i forskriften.

4.2 Andre endringer i forskriften

Basert på erfaringene fra forvaltningen av ordningen er det også behov for å gjøre enkelte justeringer for å forenkle og forbedre forskriften. Endringer som kun går på det språklige, eller gjelder presisering av gjeldende rett, vil ikke bli nærmere begrunnet i høringsnotatet. Eksempelvis er presiseringer av at noe skal regnes «som hovedregel» tatt ut der det naturlig fremkommer av teksten for øvrig.

For å gjøre det enklere for søker å avgjøre om en søknad skal innrettes mot drifts- eller prosjekttilskudd, foreslår departementet å tydeliggjøre definisjonene av drifts- og prosjekttilskudd i § 3. Behovet for en viss forutsigbarhet i driften tilsier i tillegg at det bør tydeliggjøres at det kan gis driftstilskudd til samme tiltak flere år på rad. En slik tydeliggjøring kan bidra til at nye organisasjoner og tjenester kommer i gang. Samtidig mener departementet at det ikke vil være hensiktsmessig å finansiere slike tiltak over lengre tid. I § 8 presiseres der derfor at driftstilskudd bare kan gis til det samme tiltaket i inntil tre år på rad. I særskilte tilfeller vil driftstilskudd kunne gis for en lengre periode.

Riksrevisjonen fastslo i 2022 at statlige tilskudd til frivillige organisasjoner manglet tydelige kriterier for måloppnåelse i sine regelverk.[1] Ifølge Riksrevisjonen har dette bidratt til at forvaltere av tilskudd ikke har tilstrekkelig grunnlag for å kunne vurdere måloppnåelse for tilskuddene.

Rapportering fra tilskuddsmottakere er avgjørende for å kunne vurdere måloppnåelse. Grad av måloppnåelse er igjen avgjørende for å kunne vurdere videre innretning og prioritering av tilskuddsordningen. Departementet foreslår derfor å tydeliggjøre i § 5 hvilke kriterier som ligger til grunn for en vurdering av måloppnåelse. Dette skal gi et bedre grunnlag for Sekretariatet for konfliktrådene til å utarbeide gode resultatindikatorer for hver enkelt tildeling, og gjøre det enklere å oppsummere måloppnåelse for tilskuddsordningen.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Tilskuddsordningen har over tid hatt en stor oversøking, jf. punkt 3. Samtidig krever avhopperprogram langsiktig innsats og forutsigbarhet for alle involverte. Departementets forslag til endringer i forskriften kan medføre at flere friville organisasjoner søker på ordningen. I Prop. 1 S (2026–2027) *Justis- og beredskapsdepartementet* er det derfor foreslått å styrke bevilgningen til tilskuddsordningen med 5 millioner kroner. Det tas forbehold om Stortingets vedtak.

[1] Riksrevisjonen (2022). *Riksrevisjonsrapport for 2022 om tilskudd til organisasjoner.*

Departementet vurderer at forslaget ikke medfører betydelige administrative konsekvenser for Sekretariatet for konfliktrådene, som forvalter ordningen, eller for tilskuddsmottakerne.

Forslag til endringer i forskrift om tilskudd til forebygging av kriminalitet

I forskrift om tilskudd til forebygging av kriminalitet skal følgende bestemmelser lyde:

§ 1.Formål

Tilskuddene skal bidra til å forebygge kriminalitet, særlig blant barn og unge, *gjennom at*

a. hjelpeapparatet *og andre relevante aktører* får økt kunnskap om hvordan kriminalitet forebygges

b. hjelpeapparatet fanger opp *og følger opp ungdom i* risikosonen

c. utsatt ungdom opplever mestring *og inkludering*

d. ungdomsmiljøer blir tryggere

e. personer som ønsker å bryte med kriminelle miljøer, får hjelp til dette.

§ 2.Hvem som kan få tilskudd

Organisasjoner som driver frivillig virksomhet kan få tilskudd. Frivillig virksomhet drives av

a. ikke-økonomiske (ideelle) foreninger

b. alminnelige stiftelser som ikke deler ut midler, eller som bare foretar utdelinger til frivillig virksomhet

c. næringsdrivende stiftelser som bare foretar utdelinger til frivillig virksomhet

d. aksjeselskaper som bare foretar utdelinger til frivillig virksomhet.

Som frivillig virksomhet regnes aktiviteter som ikke er

a. fortjenestebaserte

b. organisert av det offentlige

c. basert på samvirkeprinsipper og omfattes av samvirkeloven.

§ 3.Hva det kan gis tilskudd til

Det kan gis tilskudd til tiltak som bidrar til å oppfylle formålet i § 1.

Tilskuddet kan gis som driftstilskudd *og prosjekttilskudd*. Med driftstilskudd menes finansiering av *organisasjoners drift eller kjernevirksomhet*. Med

prosjekttilskudd menes finansiering *av spesifikke, tidsbegrensede prosjekter eller enkeltstående tiltak*.

Det gis ikke tilskudd til

a. forskningsprosjekter

b. tiltak som innebærer kommersielt salg av (eller inntjening på) det som produseres.

§ 4.Krav til aktiviteter i tilskuddsperioden

En tilskuddsmottaker skal

a. bruke tilskuddet i samsvar med formålet, aktivitetene og budsjettet *som det er gitt tilskudd til*

b. gjøre eventuelle samarbeidspartnere kjent med vilkårene for tilskuddet

c. benytte tilskuddet innen 12 måneder etter at tilskuddet er *mottatt, dersom* tilskuddsvedtaket *ikke* fastsetter noe annet.

§ 5.Krav om rapportering

En tilskuddsmottaker skal innen 1. april året etter *at tilskuddet er mottatt*, *rapportere* til Sekretariatet for konfliktrådene om hvordan tiltaket har bidratt til å fremme formålet med tilskuddet slik det er fastsatt i tilskuddsvedtaket.

Måloppnåelse vurderes ut fra om ett eller flere av følgende kriterier er oppfylt:

a. ansatte og frivillige som arbeider med barn og unge har fått økt kunnskap, kompetanse eller metodestøtte i arbeidet med å forebygge kriminalitet

b. at barn og unge med risiko for kriminalitet er identifisert og/eller fulgt opp

c. at utsatte barn og unge opplever økt mestring og inkludering

d. at utsatte barn og unge opplever økt trygghet og/eller deltakelse i trygge og inkluderende miljøer

e. at personer som ønsker å bryte med kriminelle miljøer har mottatt oppfølging eller annen bistand som styrker deres mulighet til å avstå fra kriminalitet.

Tilskuddsmottaker skal redegjøre for hvordan måloppnåelse er målt og vurdert på grunnlag av kriteriene over.

Dersom tilskuddet er 200 000 kroner eller mer skal tilskuddsmottaker

a. levere revisorbekreftet ordinært årsregnskap for organisasjonen

b. synliggjøre det tildelte tilskuddet i en note i det ordinære årsregnskapet til organisasjonen

c. levere en forenklet oversikt over regnskapet for bruken av tilskuddet.

Sekretariatet for konfliktrådene kan utdype kravene og det kan fastsettes ytterligere rapporteringskrav i tilskuddsvedtaket.

§ 6.Kravene til en søknad om tilskudd

Søknad sendes elektronisk til Sekretariatet for konfliktrådene innen 1. desember året før tildelingsåret. *Søknaden skal sendes inn av virksomhetens leder eller person med fullmakt*.

Søknaden skal

a. angi søkerens navn, adresse, *organisasjonsnummer, kontaktperson og kontaktinformasjon*

b. angi særlige kvalifikasjoner søkeren måtte ha for å gjennomføre tiltaket

c. angi hva søkeren vil oppnå med tilskuddet og forventet resultat

d. angi hvem tilskuddet skal rettes mot og det geografiske området det vil bli brukt

e. angi en plan for gjennomføringen av tiltaket, aktiviteten e.l. med virkemidler, samarbeidspartnere og tidsrammer

f. opplyse om eventuelle planer om å videreføre tiltaket

g. angi muligheter for å koordinere med andre organisasjoner

h. fremlegge budsjett for tiltaket

i. angi beløpet det søkes om

j. oppgi søkerens egenandel

k. oppgi hvilke beløp søkeren har søkt om fra andre offentlige myndigheter eller fra andre finansieringskilder

l. *beskrive hvordan måloppnåelse vil bli målt og vurdert.*

§ 7.Søknadsbehandlingen

Sekretariatet for konfliktrådene kan i tillegg til *opplysningene som kreves i* § 6

a. kreve at søkeren gir andre opplysninger som er nødvendige for å vurdere søknaden

b. kontrollere søknadsopplysningene mot opplysninger som andre myndigheter kan utlevere

c. *gjennomføre befaring* som er nødvendig for å vurdere søknaden og kreve at søkeren i nødvendig utstrekning medvirker til befaringen.

§ 8.Hvordan søknaden blir vurdert

Tiltak som har et direkte kriminalitetsforebyggende formål prioriteres fremfor tiltak som har et annet hovedformål.

Tiltak som støtter opp under etablerte samarbeidsstrukturer, f.eks. samordningsmodell for lokale, forebyggende tiltak mot rus- og kriminalitet (SLT), vil bli prioritert.

I vurderingen av søknadene skal det særlig legges vekt på om tiltaket

a. innebærer samarbeid mellom ulike aktører

b. når ut til mange i målgruppen

c. *hjelper personer med å bryte med kriminelle miljøer*

d. har en plan for videreføring *og finansiering* etter prosjekt-*/tilskudds*perioden*,* der dette er aktuelt

e. har overføringsverdi til andre aktiviteter og tiltak og legger til rette for spredning av resultatene tilskuddet har bidratt til

f. bidrar til å styrke kunnskap og kompetanse

g. *har en tydelig plan for å vurdere om tiltaket når sine mål.*

Sekretariatet for konfliktrådene tildeler tilskudd for ett år av gangen etter en skjønnsmessig vurdering av i *hvilken* grad *tiltaket* som det er søkt om tilskudd til, bidrar til å oppfylle formålet med tilskuddsordningen. *Sekretariatet for konfliktrådene kan utdype forhold som blir vektlagt i denne skjønnsutøvelsen i forbindelse med utlysningen.*

Det kan gis driftstilskudd til det samme tiltaket i inntil tre år på rad. Dersom det er tildelt tilskudd for det første året av et flerårig prosjekt, vil søknader for prosjektets påfølgende *år bli* prioritert, med forbehold om Stortingets bevilgning.

Søkere som er registrert i Frivillighetsregisteret *vil bli* prioritert.

§ 11.Ikrafttredelse

Forskriftens bestemmelse i § 6 om søknadsfrist 1. desember trer i kraft fra og med 1. januar *2028*. Resten av forskriften trer i kraft straks.